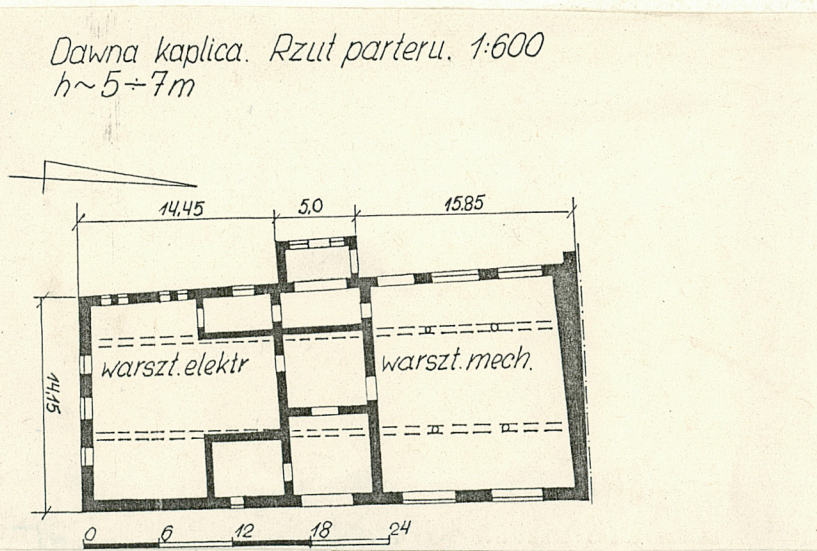

1. Obiekt 517/27/2/22
BUDYNEK KAPLICY EWANGELICKIEJ OB. WARSZTATY MECHNICZNE - BROWAR NR 1

2. Czas powstania
ok. 1820
1899-1902
1927

3. Miejscowość
T Y C H Y 25

11. Elewacja pd. orientacja

4. Adres
Tychy, ul. Mikołowska 5
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
województwo katowickie
gmina Tychy

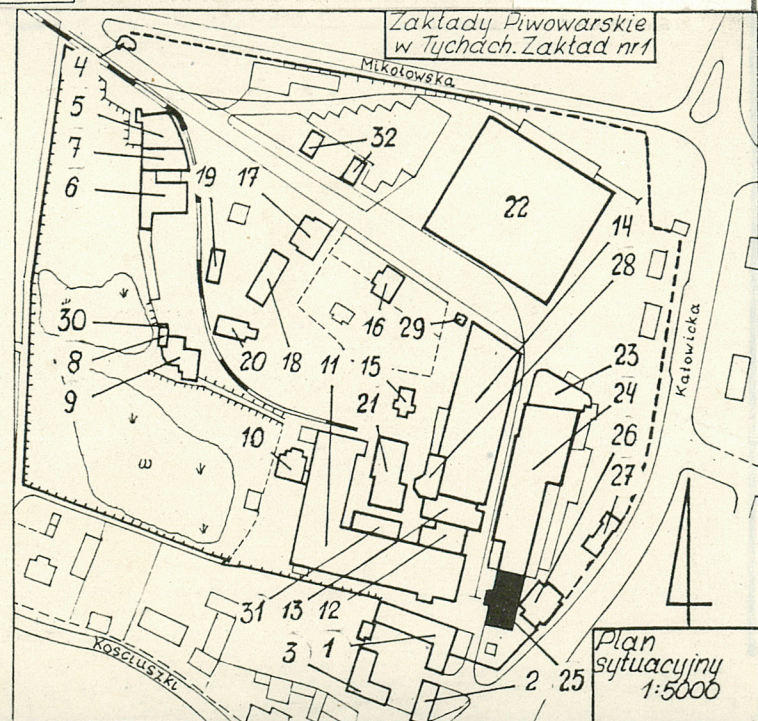
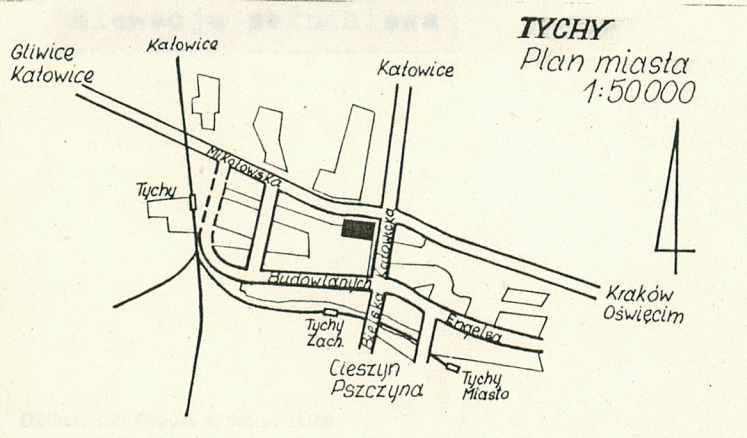
6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975
województwo katowickie
powiat Tychy

8. Właściciel i jego adres
Zakłady Piwowskie
Tychy ul. Mikołowska 5

9. Użytkownik i jego adres
J.W.

10. Rejestr zabytków
Nr A-670/66 data 28.05.66
A/258/10 2 28.05.1966
1.02.1996

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

W XVIII w. na północny-wschód od browaru istniał zespół zabudowań folwarcznych. Jedno z tych zabudowań na planie z lat 80-tych XIX w. zostało naniesione w obrysie późniejszej kaplicy. Po podjęciu decyzji budowy nowego browaru w latach 1861-3 wspomniany obiekt gruntownie przebudowano przeznaczając go na salę modlitw /Betsaal/. W końcu XIX w. nastąpiła dalsza przebudowa budynku, który zaczął pełnić funkcję kaplicy ewangelickiej. W 1899-1902 podzielono budynek na dwie części: północną pełniącą rolę warsztatu i południową - kaplicę. Kaplica uzyskała odrębne wejście. W 1927 r. w części środkowej budynku wydzielono wąskie pomieszczenie służące prawdopodobnie jako kantor natomiast północną warsztatową część przebudowano powiększając przede wszystkim otwory okienne. Po 1945 r. wewnątrz kaplicy zaadaptowano również na warsztaty. W l. 80-tych XX w. zlikwidowano odrębne wejście do kaplicy zamurując schody, usuwając balustradę i przekształcając przedsionek w pomieszczenie biurowe. Autorem budynku w pierwszej wersji był prawdopodobnie Eschweiler a przebudowy z 1902 r. budowniczy Scheinert.

Styl: eklektyzm z elementami neoromanizmu i neogotyku.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Budynek usytuowany w południowo-wschodniej części założenia browarnego na północ od głównego wejścia. Od północy do kaplicy przylega piwnica "Ameryka". Od zachodu przebiega główny trakt komunikacyjny.

Ściany murowane z kamienia łamanego i cegły, nietynkowane. Sklepienia w części południowej piwnic-kolebkowe z lunetami, w północnej żaglaste na gurtach. Stropy Kleina na parterze. Wieżba dachowa drewniana stolcowa. Pokrycie dachu deskami i papą. Posadzki cementowe. Rzut na planie zbliżonym do prostokąta rozszerzającego się ku północy, frontem zwrócony na zachód. Bryła rozczłonkowana, dwuczęściowa, jednokondygnacyjna. Budynek całkowicie podpiwniczony, nakryty dachem dwuspadowym. Elewacja frontowa, zachodnia, siedmioosiowa, pierwotnie symetryczna, z murowanym gankiem na osi środkowej, nakrytym osobnym daszkiem. Obecnie w części północnej przekształcona. Ta część budynku poprzedzona jest tarasem oblicowanym płytami kamiennymi. Część południowa elewacji na kamiennym cokole rozczłonkowanym półkolistymi otworami. Podział na osie w strefie parteru dokonany za pomocą lizen. W trzeciej osi od północy ostrołukowe wejście poprzedzone drewnianym, otwartym gankiem z dwiema arkadami o wystroju trójliścia. Na ganek prowadzą schody z metalową, skromnie zdobioną balustradą. Drzwi dwuskrzydłowe ze stolarką płycinową i nadświetlem. W dwóch osiach od południa przy wąskich okien ostrołukowych ze stolarką o drobnych podziałach. Ponad otworami fryz z ozdobnie formowanych cegieł. W północnej części elewacji zachowany podział na osie lizenami oraz ceglany fryz. Otwory okienne prostokątne. Elewacja południowa symetryczna, pięcioosiowa, nietynkowana, zwieńczona trójkątnym szczytem. Wsparta na wysokim kamiennym cokole /częściowo przemurowanym od strony wschodniej/. W skrajnej osi od wschodu wejście do piwnic. Podział na osie w nawiązaniu do elewacji frontowej lizenami. W osiach skrajnych wąskie szczeliny, w trzech osiach środkowych ostrołukowe okna. W partii szczytu w osi środkowej bliźniacze okienka ostrołukowe wpisane w otwór półkolisty. Dekoracyjny ceglany fryz, analogiczny jak w fasadzie, podkreśla linię szczytu. Całość zwieńczona ażurową dzwonnica z ostrołukowymi prześwitami.

Od zachodu w strefie południowej budynek pozbawiony dekoracji. W części północnej natomiast od tej strony zasłonięty, przylegającym narożem, budynkiem dawnej młotowni.

Wewnątrz w części północnej dwunawowa hala ze sklepieniem wspartym na dwóch filarach. Na parterze trzynawowe wnętrze podzielone arkadami o łuku odcinkowym, wspartymi na żelaznych kolumnkach. Obecnie wtórny układ trzyosiowy z zachowaniem daw-

$7\ 637\ \text{m}^3$

ok. 514 m²

budynek kaplicy

budynek warsztatów

stan techniczny dobry

przebudowa w latach 80-tych przedsionka kaplicy i remont piwnic

przywrócenie schodów z balustradą

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

Kartoteka Środków Trwałych Zakłady Piwowarskie Tychy

Archiwum Działu Inwestycji Z.P. Tychy

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst P. Wybraniec, L. Konarzewski

1988

imię, nazwisko, data, podpis

plan, rysunki

A. Szewczyk

1988

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.

J. Sperka

1988

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów

WOBiDZ Katowice

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

22. Bibliografia

M. Kasprzyk, Z. Beiersdorf, Zespół pałacowo-browarny w Tychach, cz. III, Browar Książęcy 1982 /maszynopis/

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

27. Załączniki *Wkładki 1*

1. Miejscowość

TYCHY

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

budynek kaplicy ewangelickiej ob.wyrsztaty

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

cd. pkt 13

Elewacja zachodnia

nych elementów wystroju.

Instalacje: elektryczna, wod-kan. c.o

Opis do planu sytuacyjnego

1. Budynek mieszkalny
2. Budynek mieszkalny
3. Budynki gospodarcze
4. Portiernia kołowa
5. Bednarnia
6. Stolarsnia
7. Smolarnia
8. Budynek mieszkalny
9. Parowozownia i kuźnia
10. Przychodnia zakładowa
11. Zespół budynków słodowni
12. Warzelnia III
13. Warzelnia I i II
14. Piwnica fermentacyjna "Zachodnia"
15. Budynek dyrekcji
16. Budynek administracyjny
17. Budynek mieszkalno - gospodarczy
18. Warsztat energo - montażowy
19. Budynek mieszkalny
20. Magazyn główny
21. Kotłownia
22. Piwnica składowa "Toszek"
23. Chłodnia
24. Piwnica składowa "Ameryka"
25. Warsztaty
26. Warsztaty
27. Garaże
28. Budynek hali maszyn
29. Domek dyżurnego piwowara
30. Magazynek
31. Suszarnia siodu
32. Budynki mieszkalne

Wkładkę założył: Wybraniec, Konarzowski, Szewczyk

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: WOBIDZ K-ce